

แผนป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เกษตรกรรม ปี 2563/64

1. บทนำ

ตามที่คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นว่าปัญหาฝุ่นละอองมีค่าสูงเกินมาตรฐานที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และเป็นปัญหาในหลายจังหวัดของพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสุขภาพของประชาชน โดยแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองที่สำคัญ ได้แก่ การเผาในที่โล่ง การจราจรขนส่ง และภาคอุตสาหกรรม การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เป็นระบบ จากความร่วมมือของทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2563 ได้มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง (พ.ศ.2563) และแผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง โดยเฉพาะในช่วงเกิดสถานการณ์ฝุ่นละออง PM2.5

โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่โล่ง เช่น การเผาเศษซากพืช วัชพืช และเศษวัสดุการเกษตรที่เหลือจากกระบวนการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยคณะทำงานป้องกันและเฝ้าระวังการเผาเศษซากพืชหรือวัชพืชและเศษวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่เกษตรกรรม จึงได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เกษตรกรรม ปี 2563/64 สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เกษตรกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับให้กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเป็นระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

3. เป้าหมาย

3.1 ประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เกษตรกรรมเพิ่มขึ้น มีการจัดการอย่างเป็นระบบ รวดเร็ว ตรงจุด และทันต่อสถานการณ์

3.2 สร้างการรับรู้และตระหนักรู้ให้แก่เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

3.3 พื้นที่เผาไหม้ในพื้นที่เกษตรลดลง

4. กรอบแนวคิด

จากแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” กำหนดให้พิจารณาผลกระทบในทุกมิติ โดยเฉพาะผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตปกติมากเกินไป โดยใช้กรอบแนวคิด การป้องกันไว้ก่อน (Precaution Principle) เป็นการจัดการเชิงรุกที่เน้นการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า โดยการสร้างระบบภูมิคุ้มกันภายในพื้นที่เสี่ยง เพื่อป้องกันความเสียหาย/

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เริ่มตั้งแต่การบริหารจัดการมลพิษ ในพื้นที่เสี่ยง การส่งเสริมทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมและจัดการกับปัญหาในเชิงพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี เพื่อให้เกิดนวัตกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพอากาศให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาตินี้ ได้กำหนดมาตรการและแนวทางการขับเคลื่อน 3 มาตรการ ได้แก่ 1) มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ 2) มาตรการป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง(แหล่งกำเนิด) 3) มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องในมาตรการที่ 1 และ 2

5. สถานการณ์การเผาเศษซากพืช วัชพืช และเศษวัสดุการเกษตรในพื้นที่การเกษตร ในปี 2563

ฝุ่นละออง หมายถึงอนุภาคของแข็งหรือของเหลวที่มีอยู่ในอากาศ ซึ่งเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ทั้งโดยธรรมชาติและจากกิจกรรมของมนุษย์ สำหรับปัญหาหมอกควันด้านฝุ่นละอองมักเกิดจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการเผาไหม้ต่างๆ เช่น การเผาไหม้ของน้ำมันดีเซล การเผาเศษซากพืชหรือวัชพืชและเศษวัสดุทางการเกษตร ชยะ และโรงงานอุตสาหกรรม ประกอบกับสภาวะทางอุตุนิยมวิทยา โดยในช่วงปลายฤดูหนาวของทุกปี (เดือนมกราคม – มีนาคม) ความกดอากาศสูงที่แผ่ลงมาปกคลุมพื้นที่ประเทศไทยตอนบน มีกำลังอ่อนลงประกอบกับการผกผันกลับของอุณหภูมิ (Inversion) ในระดับล่าง ส่งผลให้ระดับเพดานการลอยตัวและการกระจายตัวของฝุ่นละอองอยู่ในระดับต่ำ ทำให้การไหลเวียนและถ่ายเทของอากาศไม่ดี จึงทำให้เกิดการสะสมของฝุ่นละอองในบรรยากาศและมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น

5.1 สถานการณ์จุดความร้อน (Hotspot)

จากข้อมูลสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ GISTDA ที่ได้มีการติดตามตรวจสอบสถานการณ์การเผาในที่โล่งของประเทศไทยจากดาวเทียม TERRA และ AQUA ระบบ MODIS ระหว่าง 1 มกราคม – 31 พฤษภาคม 2563 พบว่ามีจุดความร้อนทั้งหมด 26,308 จุด แบ่งเป็น พื้นที่เกษตร 6,285 จุด และในเขต ส.ป.ก. 2,926 จุด พื้นที่ป่าอนุรักษ์ 8,457 จุด พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 6,026 จุด พื้นที่ริมทางหลวง 392 จุด พื้นที่ชุมชนและอื่นๆ 2,042 จุด โดยสัดส่วนจุดความร้อนในพื้นที่เกษตรและเขต ส.ป.ก. 9,211 จุด คิดเป็น 35% ของจุดความร้อนทั้งหมด

เดือนกุมภาพันธ์ 2563 พบจำนวนจุดความร้อนมากที่สุด โดยตรวจพบจำนวน 8,434 จุด (32.06% ของจุดความร้อนสะสม) แบ่งเป็น พื้นที่เกษตร 2,258 จุด เขต ส.ป.ก. 1,097 จุด ป่าอนุรักษ์ 2,504 จุด ป่าสงวนแห่งชาติ 1,653 จุด พื้นที่ริมทางหลวง 137 จุด ชุมชนและอื่นๆ 785 จุด จังหวัดที่พบจุดความร้อนในพื้นที่เกษตร สูงที่สุด 3 จังหวัด ได้แก่ สกลนคร ขอนแก่น และนครราชสีมา และจังหวัดที่พบจุดความร้อนในเขต ส.ป.ก. สูงที่สุด 3 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ และอุดรธานี

ตรวจพบจุดความร้อนในพื้นที่เกษตรสูงสุดวันที่ 15 ก.พ. 63 จำนวน 181 จุด และเขต ส.ป.ก. พบสูงสุดวันที่ 15 ก.พ. 63 จำนวน 94 จุด

จังหวัดที่มีจุดความร้อนสะสมในพื้นที่เกษตรสูงสุด 3 จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ 378 จุด จังหวัดพิจิตร 305 จุด และจังหวัดนครราชสีมา 303 จุด

จังหวัดที่มีจุดความร้อนสะสมในเขต ส.ป.ก. สูงสุด 3 จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร 194 จุด จังหวัดนครราชสีมา 170 จุด และจังหวัดเพชรบูรณ์ 161 จุด

สถานการณ์จุดความร้อน (Hotspot) ในจังหวัดภาคเหนือ

จุดความร้อนสะสมในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ พบจุดความร้อนสะสมทั้งสิ้น 8,600 จุด จังหวัดที่พบมากที่สุด 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และจังหวัดตาก โดยเมื่อวิเคราะห์ตาม

การใช้ประโยชน์ที่ดิน พบจุดความร้อนสะสมในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 3,951 จุด ป่าอนุรักษ์ 3,929 จุด เขต ส.ป.ก. 278 จุด พื้นที่ชุมชนและอื่นๆ 247 จุด พื้นที่เกษตร 181 จุด และพื้นที่ริมทางหลวงระยะ 50 เมตร 14 จุด

	จังหวัด	การใช้ประโยชน์ที่ดิน (จุด)						รวมทั้งหมด (จุด)
		ป่าอนุรักษ์	เขต ส.ป.ก.	ป่าสงวน แห่งชาติ	พื้นที่ริม ทางหลวง 50 ม.	พื้นที่ เกษตร	พื้นที่ชุมชน และอื่นๆ	
พื้นที่ 9 จังหวัด ภาคเหนือ	เชียงราย	239	51	590	1	34	27	942
	เชียงใหม่	1,009	62	1,000	2	25	57	2,155
	น่าน	337	9	470	2	16	14	848
	พะเยา	226	20	77	3	8	12	346
	แพร่	106	30	258	2	17	16	429
	แม่ฮ่องสอน	835	2	607	1	18	34	1,497
	ลำปาง	231	51	362	0	22	26	692
	ลำพูน	168	11	104	1	16	14	314
	ตาก	778	42	483	2	25	47	1,377
9 จังหวัดภาคเหนือ	3,929	278	3,951	14	181	257	8,600	
ภาคเหนือ	5,729	1,077	4,932	75	1,764	533	14,110	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	846	1,334	840	122	2,843	693	6,678	
ภาคตะวันออก	121	245	135	42	650	278	1,471	
ภาคกลาง	100	102	83	107	520	178	1,090	
ภาคใต้	19	38	7	15	101	46	226	
ภาคตะวันตก	1,641	132	209	31	407	313	2,733	
รวมทั้งประเทศ	8,456	2,928	6,206	392	6,285	2,041	26,308	

หมายเหตุ : พื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ โดยกำหนดมาตรการ 90 วันอันตราย ห้ามเผาเด็ดขาด ก.พ.-เม.ย.63

พื้นที่เผาไหม้สะสมในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ ปี 2563

การวิเคราะห์พื้นที่เผาไหม้สะสมระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 31 พฤษภาคม 2563 พบว่า 9 จังหวัดภาคเหนือ มีพื้นที่เผาไหม้สะสมรวมทั้งสิ้น 8,615,470 ไร่ โดยพบมากที่สุดจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาก เชียงใหม่ ลำปาง น่าน ลำพูน เชียงราย แพร่ และพะเยา ตามลำดับ หากวิเคราะห์แยกตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนใหญ่มีการเผาไหม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่เกษตร พื้นที่เขต ส.ป.ก. พื้นที่ชุมชนและอื่นๆ และพื้นที่ริมทางหลวง 50 เมตร ตามลำดับ

ภาค	จังหวัด	การใช้ประโยชน์ที่ดิน						รวมทั้งหมด (ไร่)
		ป่าอนุรักษ์	เขต ส.ป.ก.	ป่าสงวน แห่งชาติ	ริม ทางหลวง 50 ม.	พื้นที่ เกษตร	ชุมชนและ อื่นๆ	
พื้นที่ 9 จังหวัด ภาคเหนือ	เชียงราย	129,881	28,825	240,616	1,181	58,221	14,426	473,151
	เชียงใหม่	792,938	32,637	528,126	279	4,334	25,765	1,384,708
	น่าน	492,265	12,443	291,616	406	13,338	17,857	827,926
	พะเยา	183,979	17,972	82,324	1,195	66,345	12,568	364,385
	แพร่	132,819	28,110	229,260	918	25,337	6,688	423,133
	แม่ฮ่องสอน	1,026,879	2,860	693,006	811	24,423	38,215	1,786,194
	ลำปาง	463,507	75,624	745,928	969	23,413	30,961	1,340,402
	ลำพูน	260,689	6,873	249,225	784	16,134	27,756	561,461

ภาค	จังหวัด	การใช้ประโยชน์ที่ดิน						รวมทั้งหมด (ไร่)
		ป่านุรักษ์	เขต ส.ป.ก.	ป่าสงวน แห่งชาติ	ริม ทางหลวง 50 ม.	พื้นที่ เกษตร	ชุมชนและ อื่นๆ	
	ตาก	634,563,	52,415	687,055	1,220	35,732	43,755	1,454,741
	รวม	4,117,520	257,759	3,747,156	7,763	267,277	217,991	8,607,703

ที่มา : รายงานสรุปสถานการณ์ไฟฟ้าและหมอกควัน จากข้อมูลดาวเทียม ประจำปี 2563 GISTDA

5.2 การดำเนินการในปี 2563

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้แต่งตั้งคณะทำงานป้องกันและเฝ้าระวังการเผาซากพืชหรือวัชพืช และเศษวัสดุทางการเกษตร ในพื้นที่การเกษตร เพื่อจัดทำแนวทางและมาตรการป้องกันและเฝ้าระวัง และติดตาม กำกับดูแลการแก้ไขปัญหาการเผาซากพืชหรือวัชพืช และเศษวัสดุทางการเกษตร ในพื้นที่การเกษตร โดยมีหน่วยงานที่ดำเนินการ รายละเอียดดังนี้

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กษ 0212/ว208 ลงวันที่ 15 มกราคม 2563 แจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อมอบหมายเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรจังหวัด และเกษตรอำเภอ ดำเนินการจัดตั้งชุดปฏิบัติการระดับอำเภอ และขอความร่วมมือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่เพื่อบูรณาการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาเศษซากพืชหรือวัชพืช และเศษวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่การเกษตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร เพื่อรณรงค์และสร้างการรับรู้แก่ประชาชนโดยการมีส่วนร่วมภายในชุมชน โดยดำเนินการ จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร ในการจัดการเศษซากพืชและเศษวัสดุทางการเกษตรด้วยวิธีการต่าง ๆ แทนการเผา และการสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผาในพื้นที่ โดยดำเนินการสร้างเครือข่ายปลอดการเผา จำนวน 226 เครือข่ายใน 42 จังหวัด มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 16,807 ราย

3. กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการไถกลบและการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการเศษวัสดุจากพื้นที่เกษตร โดยดำเนินการในพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกข้าว ข้าวโพด ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมไถกลบตอซัง และการนำเศษวัสดุมาผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทานแทนการเผา โดยดำเนินการไถกลบตอซังได้ 70,026 ไร่ และผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทานได้ 3,645 ตัน (ข้อมูล ณ วันที่ 13 สิงหาคม 2563)

4. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อส่งเสริมเกษตรกรให้มีระบบการผลิต การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพที่ยั่งยืนในรูปแบบวนเกษตร โดยดำเนินกิจกรรมจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 4,393 ราย และส่งเสริมกิจกรรมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 46,173.78 ไร่ (ข้อมูล ณ วันที่ 21 กันยายน 2563)

5. กรมฝนหลวงและการบินเกษตรได้ปฏิบัติการฝนหลวง ตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง บรรเทาหมอกควันและไฟป่า โดยจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการ จำนวน 6 หน่วย ได้แก่ หน่วยปฏิบัติการจังหวัดพิษณุโลก นครสวรรค์ ระยอง ขอนแก่น บุรีรัมย์ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี และวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2563 ได้เปิดหน่วยปฏิบัติการทั้ง 18 หน่วย โดยผลการปฏิบัติการฝนหลวงตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ - 31 พฤษภาคม 2563 มีการขึ้นปฏิบัติการฝนหลวง จำนวน 107 วัน มีวันฝนตกจากการปฏิบัติการฝนหลวงคิดเป็นร้อยละ 98.13 ขึ้นปฏิบัติการ จำนวน 2,580 เที่ยวบิน (3,941:26 ชั่วโมงบิน) ปริมาณการใช้สาร

ฝนหลวง 2,245.10 ตัน พลุซิลเวอร์ไอโอไดด์สำหรับภารกิจปฏิบัติการฝนหลวง จำนวน 2,375 นัด จังหวัดที่มีรายงานฝนตกรวม 66 จังหวัด

6. คณะทำงานป้องกันและเฝ้าระวังการเผาเศษซากพืชหรือวัชพืช ฯ ได้จัดทำข้อมูลพื้นที่เปราะบางของสินค้าเกษตรสำคัญ 3 ชนิด คือ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงาน โดยพิจารณาจากจำนวน Hot spot ในพื้นที่เกษตรย้อนหลัง 5 ปี ซ้อนทับกับข้อมูลทะเบียนเกษตรกรที่ปลูกพืชทั้ง 3 ชนิดพบว่า มีพื้นที่เพาะปลูกที่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยว 3.18 ล้านไร่ (ข้อมูลแปลง ทบก. กสก ทับซ้อนพื้นที่เปราะบางมาก ณ วันที่ 1 ก.พ. 63) แบ่งเป็น ข้าว 0.92 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 0.12 ล้านไร่ อ้อยโรงงาน 2.14 ล้านไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เฝ้าระวังในพื้นที่เปราะบางมาก จำนวน 35 จังหวัด ได้แก่ น่าน แพร่ เชียงใหม่ เชียงราย ตาก ลำปาง แม่ฮ่องสอน กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก นครสวรรค์ อุทัยธานี กรุงเทพมหานคร ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี นครปฐม นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว สุโขทัย ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง ชัยภูมิ บุรีรัมย์นครราชสีมา มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด สกลนคร หนองบัวลำภู และจังหวัดอำนาจเจริญ พื้นที่รวม 115,482 ไร่ จำแนกเป็น (1) ข้าว 26 จังหวัด พื้นที่ 29,920 ไร่ (2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 13 จังหวัด พื้นที่ 3,779 ไร่ (3) อ้อยโรงงาน 19 จังหวัด พื้นที่ 81,783 ไร่ดำเนินงานในพื้นที่ โดยใช้กลไกคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (CoO) และคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและแก้ไขปัญหาการเกษตรระดับอำเภอ (OT) บูรณาการการปฏิบัติให้ชุดปฏิบัติร่วมกับอาสาสมัครเกษตรจากทุกหน่วยงาน ลงพื้นที่ขอความร่วมมือเกษตรกร ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2563 เฝ้าระวัง ติดตามและตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมถึงให้ความรู้ คำแนะนำการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ส่งผลให้ในช่วงเวลาและพื้นที่ดังกล่าวพบจุดความร้อนในพื้นที่เกษตรและ ส.ป.ก. รวมเพียง 3,521 จุด คิดเป็น 32% ของจุดความร้อนทั้งหมด 10,687 จุด

6. แนวปฏิบัติและกระบวนการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ตุลาคม 2563 – พฤษภาคม 2564)

ด้วยปัญหาฝุ่นละอองอันเกิดจากการเผาในที่โล่ง ถือเป็นปัญหาสำคัญที่หลายภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (บกปภ.ช.) โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย จึงได้บูรณาการกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ดำเนินการป้องกันไฟป่าและแก้ไขปัญหาหมอกควันเชิงรุกในพื้นที่อย่างรอบด้าน โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน มาตรการ “4 พื้นที่ 5 มาตรการบริหารจัดการ” ดังนี้

มาตรการเชิงพื้นที่ แบ่งเป็น 4 พื้นที่ ได้แก่

(1) พื้นที่ป่าสงวน/อนุรักษ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยรับผิดชอบ โดยจัดกำลังเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ในการลาดตระเวน เฝ้าระวังไฟป่า และจัดทำแนวกันไฟ รวมถึงกำหนดกติกาชุมชนห้ามเผาป่า และประกาศเขตพื้นที่ห้ามเผา

(2) พื้นที่เกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยรับผิดชอบ โดยควบคุมการเผาให้เป็นไปตามเวลาที่แต่ละพื้นที่กำหนด รวมถึงรณรงค์การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และส่งเสริมการบริหารจัดการเศษวัสดุการเกษตรแทนการเผา อีกทั้งจัดอาสาสมัครเฝ้าระวังการลักลอบเผาในพื้นที่เกษตร

(3) พื้นที่ชุมชน/เมือง จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดกติกาชุมชน โดยใช้กลไกประชารัฐในการป้องกันและเฝ้าระวังการเผา พร้อมจัดชุดปฏิบัติการประจำตำบล/หมู่บ้าน ชี้แจงมาตรการป้องกันไฟป่าและแก้ไขปัญหาหมอกควัน

(4) พื้นที่ริมทาง กระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยรับผิดชอบ ในการจัดทำลวดลายและเส้นการเผา พร้อมตัดหญ้า กำจัดเศษวัสดุและใบไม้ในพื้นที่ริมทางสำหรับเป็นแนวกันไฟ

มาตรการบริหารจัดการ 5 มาตรการ ได้แก่

(1) ระบบบัญชาการเหตุการณ์ โดยจัดตั้งศูนย์บัญชาเหตุการณ์จังหวัดและอำเภอ เพื่อการอำนวยความสะดวก สั่งการ ระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันมีเอกภาพ

(2) การสร้างความตระหนักและส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยประชาสัมพันธ์ผลกระทบจากไฟป่าและหมอกควัน รวมถึงมาตรการห้ามเผาป่าและพื้นที่การเกษตร อีกทั้งจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมป้องกันไฟป่าและหมอกควัน

(3) การลดปริมาณเชื้อเพลิง โดยการจัดทำแนวกันไฟและควบคุมการเผา พร้อมส่งเสริมการใช้สารหมักชีวภาพย่อยสลายตอซัง ส่งเสริมการแปรรูปเศษวัสดุเพื่อใช้ประโยชน์อื่นทดแทนการเผา

(4) การบังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยจับกุมดำเนินคดีอย่างเคร่งครัดกับผู้ลักลอบเผาในพื้นที่ป่า พื้นที่เกษตร พื้นที่ชุมชน และพื้นที่ริมทาง

(5) จิตอาสาพระราชัฐ บูรณาการทุกภาคส่วนร่วมป้องกันไฟป่าและแก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ ด้วยการกำหนดกติกาห้ามเผา หรือจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหาไฟป่า

จาก 4 พื้นที่ 5 มาตรการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางดำเนินการ ดังนี้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบพื้นที่เกษตรกรรม ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่เป็นหน่วยรับผิดชอบในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร การห้ามเผาเด็ดขาด และการรณรงค์ให้มีการใช้สารย่อยสลายหรือไถกลบตอซังข้าว/ข้าวโพด/ซากวัชพืชฤดูแล้ง และการแปรรูปวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การทำสารชีวมวล การทำปุ๋ยหมัก การทำอาหารสัตว์ ตลอดจนให้ผู้นำท้องที่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จิตอาสาสมัครเผ่าระวังไม่ให้เกษตรกรลักลอบเผา โดยกำหนดภารกิจและเป้าหมาย ดังนี้

ภารกิจ

1. รณรงค์สร้างการรับรู้ และความตระหนักถึงผลกระทบจากการเผา
2. ควบคุมการเผา
3. ห้ามเผาเด็ดขาด
4. การแปรรูปสภาพวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มหรือคุณค่าเพิ่ม

ทั้งนี้ ยึดหลักการดำเนินงาน “แบ่งพื้นที่ แบ่งคน แบ่งทรัพยากร” โดยดำเนินการที่ต้องบูรณาการในพื้นที่ มอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

- พื้นที่ในเขตชลประทาน รับผิดชอบโดย กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลัก
- พื้นที่นอกเขตชลประทาน รับผิดชอบโดย กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลัก
- พื้นที่ในเขตสปก. รับผิดชอบโดย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นหน่วยงานหลัก
- พื้นที่นิคมสหกรณ์ รับผิดชอบโดย กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลัก

เป้าหมาย

ลดปริมาณจุดความร้อน (hotspots) ในพื้นที่เกษตร ร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับปี 63

กำหนดระบบบัญชาการสถานการณ์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- ระดับประเทศ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้บัญชาการ โดยประสานสอดคล้องร่วมกับระบบบัญชาการของประเทศ (กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)
- ระดับภาค มีผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้บัญชาการ โดยประสานสอดคล้องร่วมกับกองทัพภาคที่ 3
- ระดับจังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด/เกษตรจังหวัด เป็นผู้บัญชาการ โดยประสานสอดคล้องร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด 17 จังหวัด
- ระดับอำเภอ เกษตรอำเภอ/ปศุสัตว์อำเภอ/ฯ เป็นผู้บัญชาการ โดยประสานสอดคล้องร่วมกับนายอำเภอ
- ระดับตำบล เกษตรตำบล ร่วมชุดปฏิบัติการระดับตำบล

7. มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม แบ่งเป็น 1) การป้องกัน 2) การยับยั้ง และ 3) การแก้ไข/ฟื้นฟู และได้กำหนดแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ปี 2563/64 (ภาคผนวกที่ 2) ภายใต้มาตรการ ดังนี้

1. การป้องกัน

1.1 สร้างการรับรู้แก่เกษตรกร

- 1) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ สื่อวิทยทัศน์ สื่อวิทยุ กระจายเสียง เพื่อสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย
- 2) จัดกิจกรรมรณรงค์การหยุดเผาในพื้นที่เกษตรกรรม และรณรงค์ส่งเสริมการใช้เศษวัสดุเพื่อทดแทนการเผา
- 3) จัดหน่วยปฏิบัติการระดับพื้นที่ (Mobile Unit) เพื่อเยี่ยมเยียนเกษตรกรและแนะนำ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านการเกษตรปลอดการเผา และรณรงค์งดเผาในช่วงเวลาการดำเนินการมาตรการห้ามเผาเด็ดขาดในพื้นที่

1.2 ส่งเสริมการจัดการเศษวัสดุเพื่อทดแทนการเผาแก่เกษตรกร โดยดำเนินการโครงการ

- 1) โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร) เป้าหมาย 16,800 ราย พื้นที่ 60 จังหวัด (พื้นที่ 10 จังหวัดภาคเหนือ พื้นที่ 44 จังหวัดนอกเหนือจาก 10 จังหวัดเดิมที่มีพื้นที่การเผาสูง และพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล) กิจกรรม (ภาคผนวกที่ 2.1) ได้แก่
 - สร้างเครือข่ายปลอดการเผาในพื้นที่เกษตร เป้าหมาย 280 เครือข่าย (ผ่าน ศพก.)
 - นำร่องสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุการเกษตรทดแทนการเผา/ส่งเสริมการปรับเปลี่ยน การปลูกพืช เพื่อแก้ปัญหการเผาบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน
 - จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การหยุดเผาในพื้นที่เกษตร ดำเนินการอย่างเข้มข้นในช่วงเดือน ม.ค.-มี.ค.64 ผ่านกิจกรรมรณรงค์ลดการเผาในท้องถิ่นที่กำหนดจัดงาน จำนวน 5 ครั้ง รวมทั้งจัดทำสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ป้ายคัทเอ๊าท์ แผ่นพับ เป็นต้น
- 2) โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (กรมพัฒนาที่ดิน) ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพด ข้าว และอ้อย กิจกรรม (ภาคผนวกที่ 2.2) ได้แก่

- โลกบดต่อซัง เป้าหมาย 60,000 ไร่ ดำเนินการในพื้นที่ตำบลตามลำดับความรุนแรงของการเกิดจุดความร้อน และรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

- ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทานจากเศษวัสดุการเกษตรในชุมชน เป้าหมาย 3,500 ตันดำเนินการในพื้นที่เกษตรที่มีการเผาไหม้ คัดเลือกพื้นที่ที่เสี่ยงไหม้ไฟ หรือเกิดจุดความร้อนมากที่สุดในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

3) โครงการส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) ในพื้นที่ 72 จังหวัด 45,000 ไร่ เกษตรกร 4,560 ราย โดยดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ไม้ป่า ไม้หายาก เพื่อทดแทนการเกษตรเชิงเดี่ยว (ภาคผนวกที่ 2.3)

4) โครงการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ (Motor Pool) (กรมปศุสัตว์) ดำเนินการในพื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ จำนวน 7 แห่ง/จังหวัด (ลำปาง แพร่ เพชรบูรณ์ ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ สุพรรณบุรี สระแก้ว) พื้นที่ 21,000 ไร่ เกษตรกรรับบริการ 4,200 ราย โดยจัดตั้งศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ สำหรับให้บริการเกษตรกร และถ่ายทอดการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ให้เกษตรกร (ภาคผนวกที่ 2.4)

5) โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ข้าว กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและภัยธรรมชาติ (กรมการข้าว) ในพื้นที่ 6 จังหวัด (ภาคผนวกที่ 2.5) โดยดำเนินการ

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวอย่างยั่งยืนแก่เกษตรกร 2,160 ราย ใน 6 จังหวัด โดยจัดทำแปลงสาธิตการทำนาแบบรักษ์โลก จำนวน 6 แปลง (จังหวัดละ 1 แปลง ๆ ละ 5 ไร่) จัดทำแปลงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการทำนาแบบรักษ์โลก พื้นที่ 6 จังหวัด ๆ ละ 100 ไร่ รวมพื้นที่ 600 ไร่ (เกษตรกร จำนวน 120 ราย ๆ ละ 5 ไร่) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการทำนาแบบรักษ์โลก จัดเวทีชุมชนและประชาสัมพันธ์โครงการ และจัดเวทีเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวอย่างยั่งยืนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ 6 จังหวัด ๆ ละ 12 ครั้ง รวม 72 ครั้ง ๆ ละ 30 คน รวม 2,160 ราย และเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการ การใช้ประโยชน์จากฟางข้าวจังหวัดละ 1 ครั้ง ๆ ละ 30 ราย (ภาคผนวกที่ 2.6)

- ติดตามสถานการณ์ รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าวและแจ้งเตือนภัยการระบาดของศัตรูข้าวและภัยธรรมชาติ ทุกสัปดาห์ จำนวน 52 ครั้ง

- ให้บริการเกษตรกรด้านวิชาการ ถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา ติดตามข้อมูลสถานการณ์ข้าว แก้ไขปัญหาด้านข้าว และช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร จำนวน 35,000 ราย

6) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP โดยดำเนินการ

- ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าข้าว (กรมการข้าว) ในแปลงปลูกข้าว 65,000 แปลง

- พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (กรมส่งเสริมการเกษตร) ให้แก่เกษตรกร 10,000 ราย

- ตรวจสอบแหล่งผลิตเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช 120,000 ฟาร์ม

7) โครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ โดยดำเนินการ

- พัฒนาการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ (กรมส่งเสริมการเกษตร) โดยส่งเสริมเกษตรกรจำนวน 4,000 ราย
- ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (กรมพัฒนาที่ดิน) จำนวน 8,250 ไร่
- ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (กรมการข้าว) จำนวน 450,000 ไร่
- ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน (สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) จำนวน 800 ไร่

8) มาตรการ/แนวทางลดปริมาณอ้อยไฟไหม้ ฤดูกาลผลิต 2563/64 สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขปัญหาอ้อยไฟไหม้ (ภาคผนวกที่ 2.7) ดังนี้

- จัดหาเครื่องสางใบอ้อย ให้เกษตรกรยืมใช้เก็บเกี่ยวผลผลิต ทดแทนการเก็บเกี่ยวด้วยแรงงานและการเผา ไม่น้อยกว่า 80 เครื่อง
- มาตรการหักเงินจากอ้อยไฟไหม้ 30 บาท ต่อตันอ้อย
- มาตรการกำหนดโควตาซื้ออ้อยไฟไหม้ของโรงงาน ไม่เกิน 20% ของปริมาณรับซื้ออ้อยทั้งฤดูกาลของโรงงานนั้น ๆ
- การสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่เกษตรกรชาวไร่อ้อยที่ตัดอ้อยสด โดยสนับสนุนค่าแรงและค่าใช้จ่ายในการจัดการวัสดุ 130 บาทต่อตันอ้อย

9) ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรทั้งการเก็บเกี่ยวและการรวบรวมชีวมวลในไร่อ้อย

10) สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นสหกรณ์หรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดการระดมทุนและร่วมกันใช้เครื่องจักรแทนการเผาไร่ (กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมส่งเสริมการเกษตร)

11) ผลักดันมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดการเผา พร้อมทั้งระบบตรวจสอบย้อนกลับ (กรมวิชาการเกษตร และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ)

1.3. การเตรียมการและการจัดทำพื้นที่เสี่ยง

- 1) จัดทำข้อมูลพื้นที่เปราะบางเพื่อระบุพิกัดการเผ่าะวัง
- 2) เตรียมความพร้อมเครื่องมือ เพื่อแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ รวบรวมครุภัณฑ์ และจัดทำทะเบียน จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ สำหรับการป้องกันและดับไฟ (เครื่องพ่นละอองน้ำ อากาศยานไร้คนขับ ฯลฯ)
- 3) ระดมสรรพกำลังเครือข่ายอาสาสมัครเกษตร
- 4) จัดตั้งชุดปฏิบัติการ/หน่วยเคลื่อนที่เร็ว เผ่าะวังและป้องกันการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม แบ่งเป็น ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

2. การยับยั้ง/เผชิญเหตุ

1) ติดตามและเผ่าะวังจุดความร้อน (Hotspot) และพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม และแจ้งเตือนสถานการณ์หมอกควัน

2) สนับสนุน และประสานการปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์อำนวยการฯ จังหวัด รวมทั้งประสานการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นในช่วงเวลาห้ามเผา โดยจังหวัดออกมาตรการ/ประกาศจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) ออกข้อบัญญัติควบคุมการเผาทุกพื้นที่สำหรับพื้นที่ชุมชน พื้นที่เกษตร

3) ให้อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน (อกม.) และเครือข่ายอาสาสมัครเกษตร แจ้งเหตุให้ศูนย์รับแจ้งเหตุในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ทราบทันทีเมื่อเกิดเหตุการณ์เผาในพื้นที่เกษตรกรรม

4) ปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า (กุมภาพันธ์ – กันยายน 2564) ปฏิบัติการฝนหลวง และตัดแปรสภาพอากาศเพื่อลดความหนาแน่นของหมอกควัน ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM10 และ PM2.5) รวมทั้งการเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าไม้เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาไฟป่า โดยจัดตั้งหน่วยเคลื่อนที่เร็ว หน่วยปฏิบัติการภาคเหนือ และหน่วยปฏิบัติการภาคใต้ ตามแต่ละช่วงเวลา

5) สนับสนุนรถบรรทุกน้ำในกรณีเกิดไฟไหม้ในพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตรกรรม

6) ฉีดละอองน้ำเพื่อลดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง ในบริเวณพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง

โดยกรมชลประทานจัดเตรียมรถบรรทุกน้ำ 503 คัน และรถฉีดพ่นละอองน้ำ 3 คัน (ภาคผนวกที่ 2.8)

3. การแก้ไข/ฟื้นฟู

โดยส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมถอดบทเรียนเหตุการณ์ไฟป่าหมอกควันการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริหารจัดการในพื้นที่ และการยับยั้ง/เผชิญเหตุ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานและทบทวนกำหนดแผนปฏิบัติการในปีถัดไป

8. กลไกการขับเคลื่อน

ระดับนโยบาย

- คณะทำงานป้องกันและเฝ้าระวังการเผาเศษซากพืชหรือวัชพืช และเศษวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่การเกษตร โดยมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเลขานุการ

ระดับพื้นที่

- ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เขตภาคเหนือ กำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานในระดับพื้นที่

- คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นเลขานุการ

- ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรจังหวัด โดยมีเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้ากลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นเลขานุการศูนย์

9. แหล่งงบประมาณ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ 2564 ของหน่วยงาน
เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

10. ระยะเวลาดำเนินงาน ตั้งแต่ 1 มกราคม – 31 พฤษภาคม 2564

11. การรายงานสถานการณ์และผลการดำเนินงาน

1. ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตรระดับจังหวัด รายงานข้อมูลสถานการณ์และผลการดำเนินงานรายงานต่อคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด และคณะทำงานป้องกันและเฝ้าระวังการเผาเศษซากพืชหรือวัชพืช และเศษวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่การเกษตรทุกสัปดาห์ ตามแบบฟอร์มการรายงาน (ภาคผนวกที่ 3)

2. คณะทำงานป้องกันและเฝ้าระวังการเผาเศษซากพืชหรือวัชพืช และเศษวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่การเกษตร ติดตามสถานการณ์ ประสานข้อมูลระหว่างศูนย์ติดตามฯ จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปรายงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทุกสัปดาห์
